

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ

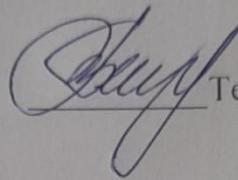
«Любешівський технічний фаховий коледж

Луцького національного технічного університету»

*Випускна циклова методична комісія педагогічних працівників
механізаторського профілю, агроінженерії, автомобільного транспорту*

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник директора з НР

Тетяна ГЕРАСИМИК-ЧЕРНОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

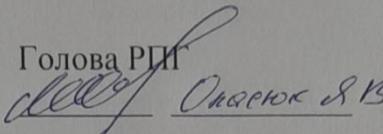
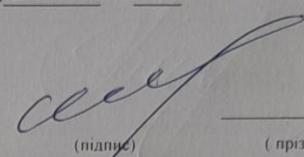
ОХОРОНА ПРАЦІ

Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	274 Автомобільний транспорт
Освітньо-професійна програма	Автомобільний транспорт

Розробник:

Бартошик Ігор Сергійович , викладач коледжу

ДАНИ ПРО ПОГОДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ (СИЛАБУСА) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проектної групи(РПГ) освітньо-професійної програми «Автомобільний транспорт»	Протокол від <u>01.09</u> № <u>01</u> Голова РПГ (підпис) (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні випускної циклової методичної комісії педагогічних працівників МП, агроінженерії, автомобільного транспорту	Протокол від <u>01.09</u> № <u>01</u> Голова ЦМК (підпис) (прізвище, ініціали) Оласюк Я.В.

Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни:

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої Програми з описом змін	Зміни, розглянуто і схвалено			
		Дата та номер протоколу засідання РПГ	Підпис керівника РПГ	Дата та номер протоколу засідання циклової Методичної комісії	Голова циклової методичної комісії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Охорона праці
Розробник(и)	Бартошик Ігор Сергійович, викладач II категорії E-mail: Bartoshyk_222@i.ua
Семестр вивчення навчальної дисципліни	<u>II курс (1-й семестр)</u>
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 2 кредити ЄКТС; лекції: 38 год. практичні заняття: 10 год. самостійна робота: 12 год. Форма контролю – екзамен.
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна за освітньо-професійною програмою
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з: «БЖД», «Правознавство»
Додаткові умови	
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета та завдання навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни є формування професійних знань і навичок необхідних майбутньому спеціалісту для дотримання законодавства з охорони праці та створення здорових, нешкідливих і безпечних умов праці.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.</p> <p>Теоретичні заняття проводяться в кабінеті обладнаному відповідно до вимог з використанням технічних засобів навчання, наочних посібників, персональних комп'ютерів.</p> <p>Лабораторні і практичні заняття необхідно проводити в лабораторії укомплектованій всім необхідним обладнанням, навчально-виробничих майстернях та інших виробничих об'єктах.</p> <p>Опрацювання окремих питань самостійного вивчення повинно здійснюватись під час вивчення спеціальних дисциплін, виконання курсових та дипломних проектів та проходження виробничої практики.</p> <p>Для кращого засвоєння навчального матеріалу окремі заняття слід проводити на виробництві.</p>	

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- > основні законодавчі та нормативні акти з охорони праці;
- > причини виробничого травматизму і професійних захворювань та шляхи їх профілактики;
- > основи виробничої санітарії і пожежної безпеки, санітарні норми і правила;
- > прийоми надання долікарської допомоги потерпілим;
- > методи і засоби контролю умов праці на робочих місцях та шляхи приведення їх у відповідність з вимогами нормативних документів;
- > основні положення організаційної роботи з охорони праці на автотранспортному підприємстві, порядок ведення документації;
- > методи обробки на обчислювальній техніці інформації про травматизм і його прогнозування.

4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач в результаті вивчення дисципліни

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та здійснення безпечної діяльності.

ЗК9. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові галузі, використовуючи знання, здобуті в галузі транспорту.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища

СК 9. Здатність організовувати ефективну виробничу діяльність об'єктів автомобільного транспорту.

СК17. Здатність організовувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці.

5. Програмні результати навчання

РН20. Вживати заходи з охорони праці та довкілля, реалізовувати їх та проводити інструктажі з питань охорони праці на підприємствах автомобільного транспорту.

6. Вимоги до знань і вмінь

Як результат вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- основну законодавчу та нормативну базу з питань охорони праці;
- методи і засоби контролю умов праці на робочих місцях;

вміти:

- розробляти умови з охорони праці для колективного договору транспортного підприємства, гарантувати безпечність ведення робіт і здійснювати заходи з техніки безпеки;
- аналізувати причини травматизму і здійснювати заходи щодо профілактики;
- проводити навчання та інструктажі з питань охорони праці;
- оцінювати умови праці на робочих місцях, вести облік і звітність про нещасні випадки, а також професійні захворювання;
- визначати потребу в засобах індивідуального захисту і спецодягу, розмір компенсації за шкідливі умови праці;
- створювати умови безпечної експлуатації машинно-тракторного парку;
- контролювати стан умов праці і пожежну безпеку виробничих об'єктів;
- користуватися первинними засобами гасіння пожеж; надавати долікарську допомогу потерпілим від нещасних випадків;

7. Програма навчальної дисципліни

ВСТУП

Поняття, мета і завдання охорони праці. Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності в Україні та інших країнах. Соціально-економічне значення

охорони праці, економічні аспекти охорони праці, охорона праці як економічний чинник.

Основні поняття у галузі охорони праці, їх терміни та визначення.

Структура дисципліни "Охорона праці", її місце та роль у формуванні освітньо-кваліфікаційного рівня, зв'язок з дисциплінами "Безпека життєдіяльності", "Основи екології", іншими загальноосвітніми та спеціальними дисциплінами.

1. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ТРАНСПОРТІ

1.1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці

Основні законодавчі акти про охорону праці: Конституція України, закони України "Про охорону праці", "Про охорону здоров'я", "Про пожежну безпеку", "Про використання ядерної енергії та радіаційний захист", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", Кодекс законів про працю України. Правове поле цих актів законодавства і коло питань, на які поширюється їх дія щодо охорони праці.

Основні положення законодавства України про працю та охорону праці:

- основні принципи державної політики в галузі охорони праці;
- права громадян на охорону праці при укладенні трудового договору та під час роботи на сільськогосподарських підприємствах;
- соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань;
- права працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці;
- відшкодування роботодавцем шкоди працівникам у разі ушкодження їх здоров'я чи нанесення моральної шкоди;
- дотримання вимог щодо охорони праці на АТП;
- тривалість робочого часу працівників, скорочена тривалість робочого часу, обмеження робіт у нічний час і надурочний;
- обов'язки роботодавця щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці;
- обов'язки працівника щодо виконання вимог нормативних актів про охорону праці;
- гарантії охорони праці жінок, обмеження застосування праці жінок залежно від умов праці та в нічний час, гарантії при прийнятті на роботу і заборона звільнення вагітних жінок та жінок, які мають неповнолітніх дітей;
- права неповнолітніх у трудових правовідносинах, роботи, на яких забороняється застосування праці осіб молодше вісімнадцяти років;
- медичні огляди при прийнятті на роботу та в період роботи.

Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці (норми, правила, положення, інструкції, переліки тощо). Кодування міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці. Міждержавні стандарти системи стандартів безпеки праці, державні стандарти України з питань безпеки праці, вимоги з охорони праці нормативних документів в АПК. Державний реєстр нормативних актів про охорону праці.

Нормативні акти про охорону праці, що діють у межах сільськогосподарського підприємства.

Дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці, використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і безпеки праці. Директиви ЄС і Конвенції МОП, впровадження їх в Україні.

1.2. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на підприємстві

Органи державного управління охороною праці. Компетенція і повноваження цих органів у галузі охорони праці, їх функції.

Основні завдання управління охороною праці:

- ^ навчання працівників безпечних методів праці та пропаганда питань охорони праці;

^ гарантування безпечності технологічних процесів, виробничого устаткування, будівель і споруд;

^ нормалізація санітарно-гігієнічних умов праці; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту;

^ забезпечення оптимальних режимів праці та відпочинку працівників;

^ організація лікувально-профілактичного обслуговування працівників;

^ професійний добір працівників з окремих професій;

^ удосконалення нормативної бази з питань охорони праці.

Управління охороною праці на підприємстві та обов'язки роботодавця. Організація служби охорони праці. Положення про службу охорони праці, її основні завдання, функціональні обов'язки та права.

Комісія з питань охорони праці на підприємстві. Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства, порядок її створення, обов'язки та права. Атестація робочих місць на відповідність вимогам нормативних актів про охорону праці. Регулювання охорони праці у колективному договорі.

Нормативно-інформаційне забезпечення охорони праці. Призначення і методика розробки стандартів підприємств та інструкцій з охорони праці.

Практичне заняття

Складання інструкцій з охорони праці.

1.3. Навчання з питань охорони праці

Навчання та систематичне підвищення рівня знань працівників, населення України з питань охорони праці - один з основних принципів державної політики в галузі охорони праці, фундаментальна основа безпеки праці та необхідна умова удосконалення управління охороною праці і забезпечення ефективної профілактичної роботи щодо запобігання аваріям і травматизму на виробництві.

Чинні міжгалузеві і галузеві нормативні акти про навчання з питань охорони праці, основні їх положення щодо реалізації системи безперервної освіти в галузі охорони праці.

- інструктажі з питань охорони праці, їх види та порядок проведення, порядок допуску працівників до виконання робіт;

Обов'язки і відповідальність роботодавця щодо виконання чинних нормативів про навчання з питань охорони праці.

Практичне заняття

Організація підготовки і проведення інструктажу з охорони праці для працівників.

1.4. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці

Органи державного нагляду за охороною праці.

Основні повноваження і права органів державного нагляду за охороною праці, відповідальність посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці щодо виконання покладених на них обов'язків.

Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Уповноважені трудових колективів. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці, формування складу уповноважених, їх навчання, функціональні обов'язки, права, гарантування прав та діяльності уповноважених з питань охорони праці.

Повноваження і права профспілок у здійсненні контролю за додержанням законодавства про охорону праці.

1.5. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві

Вимоги Закону України "Про охорону праці" щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій.

"Положення про порядок розслідування та облік нещасних випадків, професійних

захворювань та аварій на виробництві".

Практичне заняття

Розслідування та облік нещасних випадків.

1.6. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності на виробництві

Мета і методи аналізу. Порівняльна характеристика методів аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі. Показники частоти та тяжкості травматизму

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності.

2. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ, ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ НА ВИРОБНИЦТВІ

2.1. Загальні положення

Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", основні його вимоги щодо організації, розміщення виробництва та створення умов праці, що відповідають санітарним вимогам.

Відповідальність за невиконання санітарних нормативів щодо умов праці та проживання населення.

Основи фізіології ручної, механізованої, автоматизованої, конвеєрної, розумової праці, праці з використанням засобів обчислювальної техніки та персональних ЕОМ. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини, втома.

Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, обладнання, перероблюваної сировини, проміжного та кінцевого продукту, санітарних умов праці в цілому на функціонування організму та його окремих систем.

Поняття "виробнича санітарія, її значення". Фактори, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.

Загальний підхід до оцінки умов праці та забезпечення умов праці, що відповідають нормативам.

2.2. Повітря робочої зони

Визначення понять "робоча зона" та "повітря робочої зони".

Мікроклімат робочої зони: поняття, вплив на теплообмін організму людини з навколишнім середовищем, основні види теплообміну, їх залежність від параметрів мікроклімату. Гіпотермія і гіпертермія. Нормування та контроль параметрів мікроклімату.

Загальні заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

Склад повітря робочої зони.

Загальні заходи та засоби попередження забруднення повітряного середовища на виробництві та захисту працюючих.

Нагляд за дотриманням санітарних вимог до стану повітряного середовища на сільськогосподарському виробництві.

Лабораторне заняття

Дослідження мікроклімату в робочій зоні.

2.3. Вентиляція виробничих приміщень

Вентиляція як сукупність заходів і засобів, що забезпечують розрахунковий повітрообмін у приміщеннях чи інших спорудах. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, розрахунок необхідного повітрообміну, кратність повітрообміну, повітряний баланс.

2.4. Освітлення виробничих приміщень

Нормативні документи, значення виробничого освітлення, види виробничого освітлення, вимоги санітарних нормативів щодо їх застосування. Основні поняття системи світлотехнічних

величин: сила світла, світловий потік, освітленість, яскравість, яскравісний контраст, видимість, фон.

2.5. Вібрація

Визначення поняття "вібрація". Параметри вібрації, амплітуда, віброшвидкість, віброприскорення, частота. Заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій, безпечний режим роботи та відпочинку, медико-профілактичні заходи.

2.6. Шум, ультразвук та інфразвук

Визначення поняття "шум" - фізичного та фізіологічного. Параметри звукового поля: звуковий тиск, інтенсивність, частота, коливальна швидкість. Звукова потужність джерела звуку. Діапазон частот та звукового тиску, що сприймаються органами слуху людини, нижній поріг сприймання, поріг болювого відчуття. Спектральна чутливість органів слуху людини. Рівні звукового тиску та рівні звуку. Класифікація шумів за походженням (механічні, гідро-, газо- та електродинамічні), характером спектра та часовими характеристиками. Дія шуму на організм людини.

Інфра- та ультразвук. Параметри інфра- та ультразвукових коливань: частота, тиск та інтенсивність. Джерела ультра- та інфразвукових коливань. Дія ультра- та інфразвуку на організм людини. Нормування та контроль рівнів, методи та засоби захисту від ультра- та інфразвуку.

2.7. Іонізуючі випромінювання

Визначення понять "іонізуюче випромінювання" та "радіаційна безпека".

Проникаюча та іонізуюча здатність, поглинута та еквівалентна дози, потужність дози. Радіонукліди та електронно-променеві прилади, як джерела іонізуючих випромінювань. Внутрішнє та зовнішнє опромінення. Вплив іонізуючих випромінювань на організм людини залежно від еквівалентної дози, потужності дози, опроміненої площі поверхні та органів тіла.

2.8. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання радіочастотного діапазону

Параметри полів і випромінювань. Класифікація електричних і магнітних полів та електромагнітних випромінювань за частотним спектром, їх джерела. Вплив на людину. Гранично допустимі напруженості полів. Методи захисту від полів.

2.9. Випромінювання оптичного діапазону

Границі випромінювань оптичного діапазону за частотою та довжиною хвилі, види цих випромінювань - інфрачервоні, ультрафіолетові, лазерні, їх природа, особливості. Екранування. Розрахунок екранів. Вимоги до персоналу, застосування засобів індивідуального захисту. Перша допомога при ураженні лазерним випромінюванням.

2.10. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, виробничих і допоміжних приміщень

Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами залежно від складу і кількості шкідливих виділень та характеру технологічних процесів.

Розміри санітарно-захисних зон залежно від класу підприємств. Гранично допустимі викиди в навколишнє середовище, заходи щодо обмеження викидів. Вимоги до розташування промислового майданчика підприємства, споруд і будівель на промисловому майданчику, до виробничих, допоміжних та санітарно-гігієнічних приміщень. Вимоги до приміщень, де використовуються особливо шкідливі речовини. Енерго- та водопостачання, каналізація, транспортні комунікації.

3. ОСНОВИ ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ НА АТП

3.1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів

Безпечність технологічного обладнання при монтажі, демонтажі, транспортуванні, експлуатації,

як функція кінематичних схем, конструкційних матеріалів і рішень, робочих параметрів, видів і параметрів енергоспоживання, систем управління, контрольно-вимірювальних засобів, раціональних ергономічних рішень. Основні вимоги безпеки до конструкції технологічного обладнання, організації робочих місць, систем управління, захисних і сигнальних пристроїв, що входять у конструкцію обладнання.

Безпечність технологічного процесу, як сума безпечності технологічного обладнання, використовуваних сировини та матеріалів, технологічних схем і операцій, організації технологічного процесу. Усунення безпосереднього контакту працюючих з небезпечними технологічними чинниками.

3.2. Безпека при експлуатації систем, які працюють під тиском

Визначення "посудина, що працює під тиском". Причини аварій і нещасних випадків при експлуатації систем, що працюють під тиском.

Загальні вимоги безпеки до посудин, що працюють під тиском. Класифікація посудин, що працюють під тиском, паспорт посудини. Вимоги до арматури, запобіжних пристроїв, контрольно-вимірювальних приладів. Запірна арматура. Запобіжні клапани. Манометри. Водовимірювальні прилади. Розміщення посудин. Реєстрація посудин. Обслуговування посудин. Технічне опосвідчення посудин.

3.3. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті

Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах. Класифікація вантажів залежно від їх небезпечності та маси одного місця. Знаки небезпеки небезпечних вантажів. Карта технологічних процесів на вантажно-розвантажувальні роботи. Механізація вантажно-розвантажувальних робіт. Норми переміщення вантажів вручну. Правила складування вантажів. Правила переміщення спеціальних вантажів.

Безпека підйомально-транспортного обладнання. Вантажопідйомальні крани, ліфти, електро-та автотранспортувачі. Небезпечні фактори, що виникають при експлуатації обладнання. Безпека конструкцій, запобіжні пристрої, контрольні прилади. Технічне опосвідчення обладнання. Статичні та динамічні випробування. Підготовка працівників.

Безпека внутрішньогосподарського транспорту. План-схема руху транспорту і пішоходів. Ширина проходів і проїздів. Дорожні знаки. Габарити наближення. Обмеження швидкості руху транспортних засобів.

Безпека внутрішньоцехового транспорту. Огородження рухомих частин конвеєрів, звукова сигналізація, засоби аварійної зупинки, місця руху людей.

Позначення шляхів проїзду електрокарів, обмеження швидкості руху електрокарів, влаштування шляхів руху людей.

3.4. Електробезпека

Поняття "електробезпека", "електротравма" та "електротравматизм". Електротравматизм в Україні. Особливості електротравматизму. Дія електричного струму на людину. Електричні травми місцеві та загальні (електричні удари). Причини летальних наслідків від дії електричного струму, Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Сила струму. Величина напруги. Опір тіла людини проходженню струму. Вид та частота струму. Тривалість та шлях протікання струму через людину. Індивідуальні особливості людини.

Системи засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок: система технічних засобів, що реалізуються в конструкції електроустановок; система електрозахисних засобів; система організаційних заходів.

Допуск до роботи. Нагляд за безпечністю робіт. Відповідальність за безпечність робіт.

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

3.5. Безпека праці під час ремонту, технічного обслуговування і діагностування автотранспортної техніки

Аналіз травматизму під час ремонту, технічного обслуговування і діагностування техніки.

Вимоги безпеки до території, приміщень, обладнання і виробничих процесів ремонтних майстерень і пунктів технічного обслуговування. Загальні вимоги безпеки до виробничого обладнання, організації робочих місць та інструменту. Оцінка безпеки виробничого обладнання. Безпека праці при виконанні: очисних, мийних, слюсарних, монтажних-демонтажних, верстатних, газозварювальних, електрозварювальних, гальванічних, відновлювальних, ковальських, фарбувальних, вулканізаційних робіт. Безпека праці під час ремонту і ТО акумуляторних батарей. Безпека праці при обкатуванні та випробуванні машин і агрегатів.

Безпека праці при виконанні операцій ТО та діагностуванні машин. Безпека під час застосування полімерних матеріалів та роботи з нафтопродуктами.

Виробнича (технічна) естетика. Система кольорів та знаків безпеки.

3.6. Безпека праці при механізації виробничих процесів у рослинництві

Аналіз травматизму при експлуатації машинно-тракторного парку. Загальні вимоги безпеки до території, приміщень, виробничих процесів, сільськогосподарських машин, тракторів і автомобілів.

Вимоги до виробничого персоналу. Виробнича санітарія та гігієна праці у рослинництві. Вимоги до засобів захисту. Оцінка безпеки сільськогосподарської техніки. Вимоги безпеки праці при комплектуванні та експлуатації машинно-тракторних агрегатів. Безпека праці при виконанні робіт на механізованих токах.

3.7. Безпека праці при механізації виробничих процесів у тваринництві

Аналіз травматизму і аварійності у тваринництві. Характеристика небезпек. Загальні вимоги безпеки до території, виробничих приміщень, виробничих процесів та виробничого обладнання. Вимоги до виробничого персоналу. Виробнича санітарія та гігієна праці у тваринництві. Вимоги до засобів захисту.

Безпека праці при обслуговуванні тварин на тваринницьких фермах і комплексах.

Оцінка безпеки машин і обладнання для механізації тваринництва і кормовиробництва.

3.8. Безпека праці при механізації переробки і зберігання сільськогосподарської продукції

Аналіз травматизму і аварійності при механізації переробки і зберігання продукції рослинництва і тваринництва. Характеристика небезпек. Загальні вимоги безпеки до території виробничих приміщень, виробничих процесів та виробничого обладнання. Вимоги безпеки до виробничого персоналу. Виробнича санітарія та гігієна праці при переробці сільськогосподарської продукції. Вимоги до засобів захисту.

4. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА НА АТП

4.1. Основні поняття та значення пожежної безпеки

Основні нормативні документи, що регламентують вимоги щодо пожежної безпеки: Закон України "Про пожежну безпеку", Правила пожежної безпеки в Україні, стандарти, будівельні норми та правила, відомчі нормативи. Визначення понять "пожежа" та "пожежна безпека", небезпечні та шкідливі фактори, пов'язані з пожежами.

Основні причини пожеж: порушення технологічних регламентів, несправність виробничого обладнання, іскри електрозварювальних та інших вогневих робіт, необережне поводження з вогнем, порушення правил користування інструментом та електронагрівальними приладами, невиконання вимог нормативних документів з питань пожежної безпеки.

4.2. Пожежовибухонебезпечність об'єкта

Пожежовибухонебезпечність об'єкта як функція пожежонебезпечних властивостей

матеріалів і речовин, що використовуються на даному об'єкті, кількості цих матеріалів і речовин, особливостей виробництва. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю, розрахункове обґрунтування категорії вибухопожежонебезпечності приміщень. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю як фактори, що визначають основний необхідний перелік рішень щодо забезпечення пожежної безпеки об'єкта. Класифікація вибухонебезпечності та пожежонебезпечності приміщень і зон у приміщеннях та за їх межами за Правилами влаштування електроустановок. Класи вибухонебезпечних і пожежонебезпечних приміщень і зон у приміщеннях та за їх межами як фактори, що обумовлюють вимоги до типу виконання електроустановки щодо вибухо- і пожежобезпеки.

4.3. Система попередження пожеж

Призначення системи. Концептуальні засади системи попередження пожеж. Можливість пожежі при наявності трьох факторів: горючої речовини, окислювача, джерела підпалювання. Горюче середовище як сукупність горючої речовини та окислювача. Методи запобігання формуванню горючого середовища: використання негорючих та важкогорючих матеріалів і речовин, обмеження маси та об'єму горючих речовин, ізоляція горючого середовища, обмеження параметрів, що визначають горюче середовище, безпечною величиною.

4.5. Система пожежного захисту

Суть і складові системи пожежного захисту, її призначення. Система пожежного захисту як комплекс методів, заходів і засобів, направлених на обмеження розповсюдження та локалізацію пожежі, виявлення пожежі, створення умов для ліквідації пожежі, захист людей і матеріальних цінностей.

Попередження розповсюдження пожежі. Планування та розташування приміщень і виробництв з урахуванням вимог пожежної безпеки

Пожежна сигналізація, засоби виявлення пожежі та сповіщення про пожежу. Автоматичні електричні системи пожежної сигналізації. Ручні та автоматичні сповіщувачі про пожежу.

Способи і засоби гасіння пожежі. Вогнегасні речовини. Первинні засоби гасіння пожежі. Порядок оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння. Вибір типу та визначення кількості вогнегасників. Стационарні засоби гасіння пожежі. Протипожежне водопостачання. Устаткування пінного, газового та порошкового пожежогасіння.

Евакуація людей. Методика розрахунку часу на евакуацію. Розміри, кількість, розміщення, виконання та утримання шляхів евакуації людей. Протидимовий захист. Засоби колективного та індивідуального захисту людей від небезпечних і шкідливих факторів пожежі.

5. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛОМУ

Принципи, порядок та особливості надання першої допомоги. Медичні та допоміжні засоби надання першої допомоги. Комплектування медичних аптечок необхідними засобами та їх застосування. Негайна допомога потерпілому (термінове обслідування місця пригоди, визначення можливих небезпек, евакуація потерпілого в інше місце (за необхідністю), збереження обстановки, що складається під час нещасного випадку).

Допомога у разі втрати свідомості та шоку, поранень, переломів кісток, травматичної ампутації частин кінцівок, травми голови тощо. Зупинка кровотечі. Допомога у разі ударів та стиснення частин тіла, вивихів у суглобах та розтягнення зв'язок.

Допомога при утепленні, потраплянні сторонніх предметів у вуха та м'які тканини. Допомога у разі укусів змій, комах та тварин. Допомога у разі теплового та сонячного ударів, отруєння.

8. Тематичне планування навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№п/п	Назва розділу і теми	Кількість годин			
		Всього	Лекції	ЛПЗ	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
	Вступ.	-	-	-	-
1	Правові та нормативні основи охорони праці				
1.1	Законодавча та нормативна база України про охорону праці	3	2	-	1
1.2	Державне управління охороною праці та організація охорони праці на підприємстві	5	2	2	1
1.3	Навчання з питань охорони праці	2	1	1	-
1.4	Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	1	-	-	1
1.5	Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві	5	2	2	1
1.6	Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності в АПК	1	-	-	1
	Всього	17	7	5	5
2	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в АПК				
2.1	Загальні положення	2	-	-	2
2.2	Повітря робочої зони	3	1	2	-
2.3	Вентиляція виробничих приміщень	1	1	-	-
2.4	Освітлення виробничих приміщень	2	2	-	-
2.5	Вібрація	1	-	-	1
2.6	Шум, ультразвук та інфразвук	2	2	-	-
2.7	Іонізуючі випромінювання	1	-	-	1
2.8	Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання радіочастотного діапазону	1	-	-	1
2.9	Випромінювання оптичного діапазону	1	-	-	1
2.10	Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення сільськогосподарських підприємств, виробничих і допоміжних приміщень	3	2	-	1
	Всього	17	8	2	7
3	Основи техніки безпеки на АТП				
3.1	Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів	2	2	-	-
3.2	Безпека при експлуатації систем, які працюють під тиском	2	2	-	-
3.3	Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті	4	2	2	-
3.4	Електробезпека	2	2	-	-
3.5	Безпека праці під час ремонту, технічного обслуговування (ТО) і діагностування транспортної техніки	2	2	-	-
3.6	Безпека праці при механізації виробничих процесів у рослинництві	1	1	-	-
3.7	Безпека праці при механізації виробничих	1	1	-	-

	процесів у тваринництві				
	Всього	14	12	2	0
4	Пожежна безпека на підприємстві				
4.1	Основні поняття та значення пожежної безпеки	2	2	-	-
4.2	Пожежовибухонебезпечність об'єкта	2	2	-	-
4.3	Система попередження пожеж	2	1	1	-
4.4	Система пожежного захисту	2	2	-	-
	Всього	8	7	1	-
5	Надання першої допомоги потерпілим	2	2	-	-
	Всього	2	2	-	-
6.	Контрольна робота	2	2	-	-
	Разом	60	38	10	12

9.Планування лабораторно – практичних занять

№п/п	Назва тем курсу, практичних занять та їх зміст.	Кількість годин		
		З них		
		Лабораторні заняття	Практичні заняття	Бібліографія
1	2	3	4	5
1	Вступ.	-	-	
1.1	Правові та нормативні основи охорони праці.	-	-	
1.2	Складання інструкції з охорони праці	-	2	
1.3	Організація підготовки і проведення інструктажу з охорони праці для працівників.	-	1	
1.4	Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій в АПК	-	2	
	Всього	-	5	
2	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	-	-	
2.1	Дослідження мікроклімату в робочій зоні. Дослідження вмісту пилу і шкідливих газів у повітрі робочої зони.	2	-	
2.2	Дослідження освітлення	-	-	
2.3	Дослідження рівня шуму та вібрації на робочому місці.	-	-	
	Всього	2	-	
2.4	Основи техніки безпеки на АТП			
2.5	Випробування вантажопідіймальних машин.	2	-	
	Всього	2	-	
3	Пожежна безпека в АПК			
3.1	Практичне ознайомлення з технічними засобами гасіння пожеж.	-	1	

	Всього		1	
4	Долікарська допомога потерпілим.	-		
	Всього	-		
	Разом	4	6	

10.Форми організації навчання

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни є лекції, з використанням мультимедійних засобів навчання, лабораторні та практичні заняття, підготовка рефератів, доповідей на щорічні студентські конференції, консультації, самостійна робота здобувачів освіти.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів, які використовуються при вивченні дисципліни:

1. В аспекті передачі сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція); наочні (ілюстрація, демонстрація).
2. В аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні).
3. В аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача.
4. В аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові оцінки за реферати, статті, тези).

Засоби діагностування результатів навчання

Контрольні заходи, які проводяться в коледжі визначають відповідність рівня набутих здобувачами освіти знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо фахової перед вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням предмету з метою визначення рівня підготовки студентів з відповідних дисциплін, які формують базу для його опанування. Вхідний контроль проводиться на першому занятті по питаннях, які відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати вхідного контролю враховують при коригуванні завдань для самостійної роботи студентів.

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів освіти за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за контрольними роботами, захист лабораторних та практичних робіт і РГР. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі комп'ютерного тестування. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному контролі за теми.

Семестровий контроль з дисципліни проводи згідно освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з діючим Положенням про екзамен та заліки в ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ».

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна – при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та виконання розрахунків).

Поточний контроль на лекції покликаний привчити студентів до систематичної проробки пройденого матеріалу і підготовки до майбутньої лекції, встановити ступінь засвоєння теорії, виявити найбільш важкі для сприйняття студентів розділи з наступним роз'ясненням їх.

Контроль у поза аудиторний час:

1. Перевірка конспектів лекцій і рекомендованої літератури.
2. Перевірка і оцінка рефератів по частині лекційного курсу, який самостійно пророблюється.
3. Індивідуальна співбесіда зі студентом на консультаціях.

Консультації. Мета консультацій - допомогти здобувачам освіти розібратись у складних питаннях, вирішити ті з них, у яких студенти самостійно розібратись не можуть. Одночасно консультації надають можливість проконтролювати знання студентів, скласти правильне уявлення про перебіг і результати навчальної роботи.

12. Критерії оцінки знань, умінь і навичок студентів

Контроль навчальної роботи здобувачів освіти і оцінювання здійснюються за 4-бальною (традиційною) шкалою:

Оцінка	Критерії оцінки
«2»	З допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі елементи навчального матеріалу та виконує зі значними труднощами окремі елементи практичних завдань. Під час відповіді і при виконанні практичних завдань припускається суттєвих помилок.
«3»	Без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал та виконує практичні завдання з епізодичною допомогою викладача. З помилками дає визначення основних понять. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки. Користується окремими видами технічної і конструктивно-технологічної документації. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається помилок. Які може частково виправити.
«4»	Володіє основним навчальним матеріалом в усній, письмовій і графічній формах та застосовує його при виконанні практичних завдань як в типових, так і в дещо ускладнених умовах. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює і систематизує інформацію та робить висновки. Його відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання з типовим алгоритмом з консультацією викладача. Усвідомлено користується довідковою інформацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.
«5»	Володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує для виконання практичних завдань, що передбачені навчальною програмою. Відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки. Робить аргументовані висновки. Бездоганно виконує практичні завдання як звикористанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

13. Політика навчальної дисципліни

Активна участь здобувачів на практичних та лабораторних заняттях під час опитування, відвідування лекційних занять, ініціативність в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання практичних робіт, самостійної роботи, заохочення здобувачів до науково-дослідної роботи.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим, не залежно від причини пропущеного заняття, здобувач презентує виконані завдання під час консультації викладача.

Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв'язуванням задач недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними. Дотримуватись Положення про академічну доброчесність у Відокремленому структурному підрозділі «Любешівський ТФК ЛНТУ»

<http://www.ltklntu.org.ua/%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%b4%d0%b5%d0%bc%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b0%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%be%d1%87%d0%b5%d1%81%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d1%8c/>

Крім того, підсумковий семестровий контроль здобувачів освіти може здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання коледжу; з метою контролю виконання завдань екзамену в дистанційній формі викладач має право протягом усього заходу користуватись засобами інформаційно-комунікаційного зв'язку, які дозволяють ідентифікувати здобувача освіти (Zoom, GoogleMeet, Viber тощо).

14.Рекомендована література

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Правила пожежної безпеки».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
- 10.Постанова Кабінету Міністрів України від 20.10.2011 р.№ 1109 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
- 11.НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
- 12.НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
- 13.НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
- 14.НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
- 15.НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
- 16.НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
- 17.НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
- 18.НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
- 19.НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.
20. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

Література

1. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
2. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
3. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 480 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
6. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
7. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 – 336 с.
8. Бутко Д.А., Луценков В.Л., Лехман С.Д. Практикум з охорони праці. - К.: Урожай, 1995.
9. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. - Л.: Новий Світ - 2000; К: Каравела, 2003.
10. Гряник Г.М., Лехман С.Д. та ін. Охорона праці. - К.: Урожай, 1994.
11. Лехман С.Д., Рубльов В.І., Рябцев Б.І. Запобігання захворюваності і травматизму у сільському господарстві. - К.: Урожай, 1993.
12. Лехман С.Д. та ін. Довідник з охорони праці у сільському господарстві. - К.: Вища школа, 1990.